

Obr. 3. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Orlicí po obnově, foto: Václav Paukrt, 2021

řadě o kamenické prvky – pilastry, sloupy, sokl, ostění oken –, nicméně došlo i na opravu a nátěr přilehlé fasády. Nutno podtrhnout, že práce na uvedených sakrálních památkách byly po celou dobu prováděny ve vysoké kvalitě a za součinnosti s odpovědnými orgány památkové péče.

Památky lidové architektury a rok 2021 v Pardubickém kraji

Jiří Švec

Památkové obnovy se dočkaly roku 2021 rovněž některé památky lidové architektury na území Pardubického kraje. Pro přehlednost jsou v následujícím textu rozčleněny po okresech a u každého z objektů je stručně nastíněna jak samotná obnova, tak základní historie a památková hodnota.

Okres Chrudim

Hamry čp. 14 a čp. 25

První z obnov, kterou je třeba zmínit, je dokončení celkové rekonstrukce venkovské usedlosti čp. 14. Tato památka byla v roce 2015 výrazně poškozena požárem, který zničil střechy na obytném domě a na chlévech a poškodil i ostatní části v přízemí těchto

Obr. 1. Hamry čp. 14 a čp. 25, foto: Jiří Švec, 2021

staveb. Během několik let trvající rekonstrukce spolufinancované dotačními programy Ministerstva kultury ČR a Pardubického kraje se podařilo zachránit a revitalizovat původní roubené a zděné obvodové stěny stavby včetně cihelných kleneb. Zachován zůstal i historický průlezny komín. Usedlost čp. 14 nicméně nebyla jediným objektem, který se dočkal obnovy. Proběhly rovněž restaurátorské práce na venkovském domě čp. 25, respektive obnova historické barevnosti bohatě skládané lomenice. Nutno zdůraznit, že se jedná o unikátně dochovaný příklad lomenice z hlineckého regionu, který se vyznačoval barevným pojetím skládaných lomenic.

Okres Pardubice

Lány na Důlku čp. 8

Další z památek, jejíž obnovu nelze opomenout, je sýpka v Lánech na Důlku u čp. 8. Roku 2021 byla dokončena druhá etapa kompletní rekonstrukce bývalé sýpky polabského typu z přelomu 18. a 19. století, spočívající ve statickém zajištění objektu, obnově roubení a povalových stropů a výměně krytiny za vhodnější lehčí krytinu z modřínového šindele. Obnovu finančně podpořilo Ministerstvo kultury ČR v rámci Havarijního programu. Nutno dodat, že opravy nejsou zcela u konce, k dokončení celkové stavební obnovy bude nutné provést doplnění hliněných výmazů spár roubení a vápenné olíčení.

Obr. 2. Lány na Důlku, foto: Jiří Švec, 2021

Obr. 3. Sádek čp. 8, foto: Jiří Švec, 2021

Okres Svitavy

Sádek čp. 8

Roku 2021 byla za použití tradičních tesařských postupů dokončena též kompletní rekonstrukce roubené stodoly u venkovské usedlosti čp. 8 pocházející z roku 1760. Objekt čp. 8 představuje jednu z nejhodnotnějších dochovaných usedlostí ze starší vrstvy lidové architektury v daném regionu, která určuje charakter obce i okolní kulturní krajiny. Celková stavební obnova stodoly, jež byla zcela v havarijním stavu, proběhla za finančního přispění Ministerstva kultury ČR v rámci Havarijního programu. V rámci rekonstrukce byly do stavby vráceny ty části roubení, které bylo možné z technologického hlediska znovu použít.

Telecí čp. 10

Rekonstrukce vnější fasády ohradní zdi do dvora byla poslední etapou několik let probíhající celkové obnovy uzavřené čtyřkřídle usedlosti čp. 10 v Telecí. Součástí tzv. poličského dvorce stojícího ve vesnické památkové zóně Telecí je polygonální roubená stodola, roubený dům a trakt se světničkou, chlévem a kolnou, doplněný na vstupní straně ohradní zdí s branou do dvora. Za finančního přispění Ministerstva kultury v rámci programu péče o památkové zóny a rezervace byly obnoveny všechny střechy, a to včetně prací na konstrukcích krovů.

Obr. 4. Telecí čp. 122 a 144, foto: Jiří Švec, 2021

Telecí čp. 122 a 144

Dům čp. 122 nacházející se ve vesnické památkové zóně v Telecí je ukázkou roubené chalupnické usedlosti typické pro oblast Poličska. V uplynulém roce proběhla obnova roubení poškozeného hnilobou a dřevokazným hmyzem, přičemž byl během prací respektován původní historický vzhled stavby za použití některých původních prvků. Dokončena byla rovněž kompletní obnova obytného domu venkovské usedlosti čp. 144, nacházející se také ve vesnické památkové zóně v Telecí. Práce spočívaly zejména v obnově roubení poškozeného hnilobou a dřevokazným hmyzem, což zapříčinilo oboustranné omítnutí roubených stěn. Obnova obou staveb proběhla za finančního příspěví Ministerstva kultury ČR v rámci Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny.

Okres Ústí nad Orlicí

Kozlov čp. 27

Kozlov čp. 27 je historickou usedlostí bývalé rychty ležící v urbanisticky hodnotné vesnici, která má nepochybně středověký kolonizační původ. Z hlediska svého materiálového a typologického dochování je autentickým objektem dokumentujícím proměnu regionální starší dřevěné zástavby ve zděné stavby okolo poloviny 19. století při zachování tradičního typologického i formálního řešení starších objektů s důrazem na kontinuitu fungování dřevěné světnice s vysokým stropem, umožňující patrové řešení zbylých dvou dílů domu. Památkovou hodnotu lze hledat i v dominantním použití regionálního stavebního materiálu – opukového kamene – a v různých způsobech jeho užití a povrchové úpravy. V rámci obnovy byla vybudována nová střecha nad objektem starých chlévů z roku 1842, postavených právě z opukového zdiva, jež je vzhledem k absenci střechy ohroženo dlouhodobým zatékáním. Za finančního příspěví Ministerstva kultury ČR a města Česká Třebová byla tato nedílná část uzavřeného čtyřkřídlého dvora bývalé kozlovské rychty zachráněna.

Žamberk čp. 326

Rodný domek významného žambereckého rodáka Václava (Prokopa) Diviše, který spravuje Městské muzeum Žamberk a v němž je expozice věnovaná této osobnosti a jejím vynálezům, se dočkal roku 2021 celkové obnovy vnějšího pláště. Generální oprava roubené chalupy spočívala ve výpravě vypadaných spár mezi roubením a trhlín ve dřevě fasády. Po vyzrání hliněné omítky byly stěny a oba dřevěné štíty obileny vápnem, které bylo připraveno z odležené hašené vápenné kaše. Došlo rovněž k obnově komínové hlavy a k nátěru otvorových výplní. Sluší se zdůraznit, že díky těmto rozsáhlým pracím, na něž přispěl i Pardubický kraj, se domek Prokopa Diviše umístil v celostátním koleklání *Památky roku 2021* na druhé příčce mezi památkami z celé republiky.

Obr. 5. Žamberk čp. 326, foto: Jiří Švec, 2021